

at het Provinciaal
and;
e een laatste poging
keerdheden in den
de uit den weg te
terdaas heeft opge-
missie te verschij-
n 19 Februari, des
de Consistoriekamer

daar is verschenen,
epingsbrief hebben
in processe aanwe-

boven vermeld sub
ten geacht worden
bij de bevestiging
in mede te werken
nde Hervormde re-
verordeningen;
leden gepleegd, in
tingen des Kerke-
de reglementen te
deze worden op-

ids, sub No. 6 ver-
dat de leden des
emen hebben geno-
en daad van de
terk af te scheiden
mogen is, de leden
te Zwijndrecht in
alsleepen, en alzoo
rist en tweedracht
n;
et anders kunnen
erstoring van orde
p in de uitoefening
waarop in de ge-
sonderheid wegens
n, tuchtindelen
aanleg;
eglement; art. 13
len; art. 39 Regle-
derwijs; art. 1, 3,
18, 37, 47, 50, 51
Kerk en Tucht;
KNOOL, predikant,
Ouderlingen,

Diakenen,
orde en rust en
e uitoefening van
en kerkelijke be-
in de Ned. Her-
recht en in de
erke, alsmede van
dsche Hervormde

er zal gezonden
den binnen acht
de Ned. Herv.
de Heeren Kerk-
eente aldaar, aan
ndrecht, aan den
adrecht, aan den
zoodra deze uit-
zal hebben ver-
nede der Neder-
en een afschrift
telijke Courant,
vergadering van
in Zuid-Holland,
n Februari 1890,
n Doedes Dan,
e-President, Jhr.
aven, W. Zegers,
n Bosman, J. C.
ier en A. Loeff,

President.
Vice-President,
TS VAN SIMONS-
HZN.
TEN.
n en Secretaris,
chrift.
n Kerkbestuurs

namen, en ge-
n uitsluitend,
iedrecht, En
Classicaal be-
at in de zaak
st Provinciaal
het »omzetten
hans met dat-
n aanspant,
rk naar Gods
lijk des doods

in kerkeraad
ding worden
n laten impo-
kome, in de
waarheid pal

e Sliedrecht-
uikomen, een
staan.
ugge en De
hoezeer ook
lijk uit den
r van Dor-

icht veront-
van het Pro-
olland. Al-

ed werd, op
ermal eene
Prov. Kerk-
roepen. En
geschiede.
nd-Holland,
tendering—
dikanten en
de wenschen
chische ge-
eden, op
vernoemen,
eindbeslis-
d tegen het
n Dordrecht
de dit Be-
sladen, zon-
ook zonder

er op te letten, dat de approbatie door het
Class. Bestuur van Dordrecht nooit was ge-
weigerd, aan zijn moderaten op, de appro-
batie van het beroep te verleenen. Wien ver-
wonderd het, dat menigen bij het lezen van
dit droevig feit vol verontwaardiging uitroep:
Wat haat het ons, of wij nu jarenlang gewor-
steld hebben, om de teugels van het bestuur
onzer kerk aan moderne handen te ontrukken?

Voor al die laatste woorden leggen
we den nadruk: „Wat haat het nu of we
jaren lang geworsteld hebben, om de teugels
van het bestuur der kerk aan moderne
handen te ontrukken?”

Neen, dit baat metterdaad niets, om de
eenvoudige reden, dat als ge uw kerkbe-
stuur hebt omgezet, dat kerkbestuur door
zijn fatalen invloed uw vrienden omzet, en
ze van strijders voor 's Heeren naam ver-
keeren doet in strijders voor de Synodale
hoogheid.

Er ligt dan ook iets waars in wat we
aan het slot dezer brochure lezen:

Maar genoeg: hoeveel oorzaak tot droefheid
en ergernis er zijn moge, toch heeft de strijd,
die te Sliedrecht onthandde en zeker nog
lang niet gedempt is, niet enkel zijn schaduw-
maar ook zijn lichtzijden. Immers, tengevolge
van dien strijd zijn er in die gemeente vele
oogen opgegaan voor het ontzettende van
's hedendaagsch ongelooft, dat niets heilig acht,
en voor de onmisbaarheid van ons allerheiligst
geloof. Slapenden zijn wakker geschied en bij
velen is eene levende belangstelling gewekt
voor het Evangelie, dat getuigenis aflegt van
dien Christus, die gestorven is om onze son-
den en opgewekt ter onzer rechtvaardigma-
king. Bovendien is door dezen strijd alweer
meer aan den dag gekomen de treurige,
schier hopeloze toestand, waartoe de Kerk
onszins is gekomen, maar niet minder
de erbarmelijke positie, die de moderne gods-
diensteleeraars daarin bekleeden, zoolang die
Kerk althans nog blijft vasthouden aan hare
heerlijke bejelden, gegrond op Gods onfeil-
baar Woord.

Dit nu kan waar zijn.
Maar het is ook mogelijk, dat zij die dit
gevoelen, toch op den ingeslagen weg voort-
gaan, en dan baat het niet, maar schaad
het. Want wie na een kerkelijk schandaal
als dat te Sliedrecht, toch weer het hoofd
in den schoot legt, wordt in de kerkelijke
zonde verhard.

Onze opmerking, dat het zaak was het
woord „heilig” vóór engelen, profeten,
apostelen, evangelie, sacrament enz. te her-
stellen, werd door de *Tijds* (een Roomsche
orgaan) begroet als een terugkeer tot Room-
sche usantie, en een politiek blad, het *Hand-*,
greep deze vreugdebetuiging gretig aan, om
den volke te verkondigen, dat blijkbaar
het bondgenootschap reeds verder ging dan
de politiek.

Naar aanleiding hiervan zij ons een drie-
tal opmerkingen vergund.

De eerste is deze, dat „heilig” vóór engel,
profeet, apostel enz. te gebruiken, geen
„Roomsche” usantie is, maar usantie der
Heilige Schrift, en op dien grond usantie
van alle Christelijke kerken, ook van de
Gereformeerde. De Heilige Schrift spreekt
van *heilige engelen* in Matth. 25: 31, Mark.
8: 38, Luk. 9: 26, Hand. 10: 22, Openb.
14: 10. Van *heilige profeten* in Luk. 1: 70,
Hand. 3: 21, Ef. 3: 5, 2 Petr. 1: 21, 2
Petr. 3: 2, Openb. 18: 20 en Openb. 22: 6.
Van *heilige apostelen* in Ef. 3: 5 en Openb.
18: 20. Van *Heilige Schrift* in 2 Tim.
3: 15, Rom. 1: 2 enz. En evenzo wordt
in onze Formulieren van eenigheid en in de
Liturgie gedurig gewag gemaakt van „heilige
profeeten en apostelen,” van „heilige Schrift”
en „heilig Evangelie,” van „heilig Sacra-
ment” en „heilige Kerk.”

Van terugkeer tot „Roomsche” usantie
kan dus geen sprake zijn. Er is alleen
sprake van herstel eener usantie, die op
grond der Heilige Schrift aan alle Christe-
lijke kerken gemeen is.

Onze tweede opmerking zij, dat we vol-
strekt niet ten onrechte waarschuwen tegen
de opvatting, om toch uit dit *heilig* voor
evangelist, apostel of profeet nimmer af te
leiden, dat hiermee op hun zondeloosheid
wied gedaan. Om het theologisch uit te
drukken, het „heilig” heeft in dit gebruik
volstrekt geen *ethische* beteekenis, maar
doelt op den oorsprong van hun getui-
genis.

Hiertegen nu kwam de *Tijds* in verzet
met de opmerking, dat ook de Canonisatie
der Roomsche heiligen volstrekt niet uit-
spreekt, dat ze *sondeloos* waren. Dit nu is
slechts ten deele waar. De Roomsche kerk
bedoelt met haar Canonisatie wel terdege
een getuigenis af te leggen omtrent het
heilig karakter van de personen die ze ca-
noniseert. Wel ontkenet ze niet, dat er nog
iets zondigs in hen kan zijn overgebleven,
maar een „heilige” die evenals de heilige
Paulus zou uitroepen: „Mij, de allergroutste
der zondaren,” is voor haar ondenkbaar.

Reeds Ambrosius liet dit punt zelfs
twijfelachtig, en liet het vraagstuk, of zij
nog zonden hadden, onbeslist. Hij zegt
toch letterlijk: „Zij (de martelaren) kun-
nen bidden voor onze zonden, omdat in-
dien ze al eenige zonden gehad heb-
ben, ze deze door hun eigen bloed heb-
ben uitgewischt” (si quae habuerunt pec-
cata). De Roomsche opvatting is dan ook
wel terdege, dat zulke personen een bij-
zonder heilig leven hebben geleid; dat God
reeds op aarde dit heilig leven gekroond
heeft door hen wonderen te laten verrich-
ten; en dat op dien grond hunner gedachtenis
moet geschieden in den eeredienst; dat al-
taren te hunner eere moeten worden opge-
richt; en dat de geloovigen hun tusschen-
komst moeten inroepen, om te krachtiger
vergeving van zonde te erlangen en in nood te
worden gered. — Het uitgangspunt is en
blijft dus, dat de titel van *heilig* zijn grond

vindt in *heiligen levenswandel*. En dit nu,
zoo herhalen we, is niet de grond, waarop
van heilige profeten en apostelen spre-
ken, omtrent wier leven we meestal zeer
weinig weten. Het „heilig” vóór apostelen
en profeten beduidt uitsluitend, dat hun
dienst en woord niet uit hen zelfden noch
uit eenige aardse instelling was, maar
rechtstreeks goddelijken oorsprong had.

Onze laatste opmerking eindigt gelid de
opmerking van de *Tijds*, dat wij op onze
beurt broeder Bechthold canoniseerden.

Zien we wat hiervan aan is.
Onder Canonisatie verstaat de Roomsche
Katholieke kerk, dat iemand, die eerst
venerabilis, en daarna *beatus* is ver-
klaard, nu ten slotte door den Paus op
den Canon der *heiligen* wordt geplaatst. En
zulk op grond van zijn bijna onzondigen
levenswandel en door hem verrichte won-
deren. En dat wel met het gevolg, dat
hij thans ook de vereering der heiligen
moet ontvangen, door vermelding bij de
Mis, door eigen altaar, en door *invocatio*
of aanroeping in den gebede.

Door ons daarentegen is van onzen diep
betreunden broeder Bechthold alleen gezegd,
dat, al had de Synode hem uitgebaanen,
Gods engelen hem bij zijn sterven in Gods
Vaderhuis hebben ingedragen en dat hem
daar de kroon wacht na den strijd.

Beide onze verklaring en Rones Canoni-
satie hebben dus niets met elkaar gemeen.
Al wat wij van onzen broeder Bechthold
zeiden, is wat de Heere Jezus van den
armen man in de gelijkenis zegt.

Na te lezen in Lukas 16.

Van de *Bibliotheca Reformata* is thans
weder een deel verschenen, door de goede
zorg van Prof. Dr. De Hartog, die er een
belangrijke voorrede aan toevoegde, en
nog een nadere studie over *Zanchius* als
exeget toezei.

Met dit deel is de commentaar van *Hier-*
Zanchius op den brief aan de Efezen com-
pleet, en alzoo nogmaals een degelijk werk
onder bereik van onze Gereformeerde pre-
dikanten gebracht.

Toch schijnt het dat de Latijnsche taal
het drukke lezen in onze oude Gerefor-
meerde literatuur niet bevordert. Over-
schillig toch of men het lijstje van onze
Gereformeerde predikanten nagaat, die nog
ouder de Synode leven, of vrij wierden,
of buiten haar om leefden, nog altoos zijn er
seer velen die zich niet aanmelden.

Het is daarom dat in het volgende deel
eene proeve zal genomen worden met een
onzer oude auteurs in de Nederduitsche taal.

Denkelijk met de Catechismusuitlegging
van Basting, die in 1591 het eerst in haar
Hollandsch gewaad het licht zag.

Dit deel zal van de hand van Prof. Dr.
Rutgers zijn.

Uit Bentheim verzoekt men ons eene
rectificatie.

We hadden in ons No. van 26 Januarij
van de trouwe Gereformeerden van Bent-
heim gesproken als van een „afgescheiden
groep.”

Dit schijnt den indruk te hebben gemaakt,
alsof we daarmee aan deze kerken een
separatistisch standpunt toeschreven.

Toch was dit niet het geval.

Daartoe kennen we het streven en be-
doelen onzer Bentheimse broeders veel
te goed.

Onze woorden strekten alleen om te zeg-
gen, dat deze kerken niet in verband staan
met de „Reformierte Kirche,” die in El-
berteld en elders door de Regering op
gelijken voet met de Lutherischen in de
Union erkend wordt.

Uit Purmerend vraagt men ons, of de
kerk aldaar niet evenals de kerken van
Zaandam en Alkmaar, onder de meer in-
vloedsrijke behoort, die zoo spoedig mo-
gelijk een geregelden Dienst des Woords
behoeven.

Het schijnt in deze Classis met het mo-
dernisme dan al heel ver gekomen. Zoo
meldt men o. a.:

Ziet men daarbij op de geestelijke ellende,
waarin de gemeente onder Synodaal verband
verzonk, zoodat zelfs een harer leeraaren een-
maal bij de geopende groeve van een kerk-
raadslid zeide: „Indien er een wederzien is,
dan tot wederziens”; als daar door een predi-
kant uit een genaburde kerk van den kansel
gezegd wordt: „Ik ben niet rechtzinnig, ik ben
niet krankzinnig, maar ik ben vrijzinnig”; als
daar in een genaburde kerk met de catechi-
santen gehandeld wordt over de voedingsstof
der levensmiddelen; als daar — doch waartoe
meer? De classis Edam-Hoorn biedt u de
meest treurige gevolgen van de verderfel-
lijke leervrijheid, en daar doelt de vrijge-
maakte Kerk des Heeren van Purmerend
als schiemen die geen herder hebben.

Deze leiten zijn schriklijk; te ontzettend-
der, zoo men bedenkt, dat nog steeds tal
van belijders des Heeren alles op haren en
snaren zetten, om toch het kerkelijk ge-
heel, waarin *zulk* toestanden dan toch om
wrake schreien, het koste wat het wil, in
stand te houden.

Ongetwijfeld is het in zulk een Classis
vooral noodig, dat er hoe eer hoe beter
hulp dage.

De waarheid strijkt er op de straten.

KUYPER.

Uit de Pers.

De redactie van de *Hervorming* waant dat
we de geheimen van Minister Bergmans ver-
klapt hebben.

Ze schrijft toch:

Indien men het nog niet weet, dan bewijst het laat-
ste nummer van de *Herant*, hoezeer Dr. Kuyp

ingewijd in de regeeringsplannen, met name wat be-
treft de te verwachten legerorganisatie.

Op wat wij onlangs over den persoonlijk dienst-
plicht en de regeeringspartijen schreven naar aanle-
ding van den eisch door de *Herant* gesteld dat den
predikanten vrijstelling van den dienst zal verleend
worden antwoordt de *Herant* het volgende:

„Mogen wij hietegen opmerken dat de nieuwe
legerorganisatie zich juist daarin van de oude onder-
scheidt, dat *wie eens* dient minstens *vijftien* jaar
dient. Vijf jaar bij het gewone leger, dan vijf jaar bij
de reserve, en dan vijf jaar bij de landweer.”

Lijft men dus een theologisch student op zijn zonde-
jaar in, dan is hij minstens verbonden tot zijn zint;
en moet jaarlijks korter of langer aan de exercitie
deelnemen; en in tijd van oorlog moet uittrekken.

Eerst als de redactie met dit door haar uit het oog
verloren punt zal gerekend hebben, baat voortzetting
der discussie. Een niet.

Dr. Kuyp heeft hier, meenen wij, uit de school
geklapt. Broedigen wij ons niet, dan was wat hij van
de nieuwe legerorganisatie mededeelt, nog niet bekend
dan lield de minister van Oorlog zijn plannen ge-
heim, en weet zelfs de Raad van State er niets van;
en de *Herant* maakt, dat de nieuwe leger-
organisatie de dienstplichtigen eerst vijf jaar bij het
gewone (lees „actieve”) leger, dan vijf jaar bij de
reserve en ten slotte vijf jaar bij de landweer inlijft.

Wij konden dit, meenen wij, niet weeten, en er dus
niet met rekenen. Maar ten principiele doet dit niets
toe of af aan onze redeneering.

„De hoofdvraag in deze is,” zoo schreven wij, „Zal
men der Kerk het recht geven zich uit te landelân-
den een deel voor te behouden, opdat zij deen be-
nig in haren en ontrekke aan 's lands dienst? Vrijstel-
ling uit 's lands dienst kan alleen verleend worden
uit het oogpunt van het algemeen belang; of uit
overwegingen van bijzonder aard, doch die dan
niet voor kerkenleeraars en godsdiensteleeraars alleen
kunnen gelden.”

Eigenlijk kan hierbij van *vrijstelling* geen sprake zijn.
De inlijfwet van '61 verleent aan geestelijken en
bedienaren van den godsdienst bij de erkende kerkge-
meenschappen eveneens *vrijstelling* van den dienst als
aan de studenten in de godgeleerdheid.

Wel kan telkens voor den tijd van een jaar *onaf-
hijng* van den werkdiensten dienst worden verleend.
Dat de gelegenheid om onthijfing van den dienst
te verleenen moet openstaan spreekt vanzelf. Alleen
zien wij niet in, waarom daarbij alleen van kerke-
leeraars of godsdiensteleeraars zou sprake weeten; of
liever van deen alleen mag daarbij geen sprake zijn;
en dit te minder, wanneer de dienstplicht naar het
plan van den minister Bergmans, zoodat Dr. Kuyp
thans heeft bekend gemaakt, vijftien jaren zal duren.

Hiermee werkt de redactie er zich nog dieper
in. Er blijkt toch uit, dat ze zich gansch
geen voorstelling maakt van de moderne leger-
organisatie. Anders toch kan ze niet ondersteld
hebben, dat eenig minister in welk land ook, bij
nieuwe legerorganisatie nog met een stelsel van
vijftien jaren dienstplicht voor den dag zou komen.

Of overigens de vrijstelling van leeraaren en
theologische studenten verleend wordt met het
oog op hun stand, of met het oog op het
algemeen belang, is een vraag die ons koud
laat.

Ook wie uit het algemeen belang redeneert,
komt toch weer op het karakter van hun stand
terrug.

In de *Basin* geeft de heer L. C. F. van
Kamp, van Wormerveer, dat tweede stuk over
de verhouding van de kerk tot de Overheid:

„Maar hoe ontkomen wij nu aan de valse positie,
waarin de Overheid ons gewrongen heeft? Hadden
wij geen kerkelijke goederen en alsoo geen behoefte
aan rechtzekerheid, de oplossing ware gemakkelijk.
Tenlijk is de Kerkelijke Kas der Ned. Ger. niet anders
dan een goederenkas, om als het geen goederen te
bedienen. Is ga voorbij dat zij ook dienstaar is aan
de theorieën, waarin het onderscheid tusschen do-
lantie en schelding wordt gesteld — een onderscheid,
waarmee helaas! de werkelijkheid maar al te zeer in
strijd is. Wie die de komst van Gods Koninkrijk
beoogt zoo niet wenschen, dat er nog een reformatie
moet opgericht, maar omgekeerd! Als weest! Als weest!
Intusschen de Kerkelijke Kas aanklaagt als een verber-
ging van de kerk voor de Overheid, dan begrijp ik
die beschuldiging niet. Een kerk maakt zich als kerk
voor de Overheid openbaar door haar belijdenis, niet
door een officieel verhouding; zij wordt de Overheid
niet openbaar, maar omgekeerd, zoodat de natio-
nale leven sterker is. De Ned. Ger. kerken geven
daarenboven nog kennis van haar bestaan, of om in
haar taal te spreken van de tot stand gekomen refor-
matie, aan de Overheid met overlegging van belijdenis-
schriften en kerkenorde. Kan niet met meer recht tot
ons het verwijt gericht worden, dat wij ons, als kerk,
voor de Overheid openstellen, dan wij ons, als kerk,
immers dat reglement beantwoordt aan de wet op
de Kerkgenootschappen, waarin de kerk beschouwd
wordt als een menschelijke vereniging, inkrake gods-
dienst.”

Moeten wij dan Kerkelijke Kassen oprichten? De
algemeene stemming is er in onze kerk sterk tegen.
De scheiding tusschen leeraar en behoort, zoodat die
in de Herv. kerk bestond en nog bestaat, moedigt
weinig aan, om zulk een scheiding, zij het ook in an-
deren vorm, bij ons in te voeren. Wel zie ik niet in
dat het weeten der kerk ook naar eenigzins wordt
gedoed als zij haar goederen door een vereniging
haar behoeften, maar de praktische moeilijkheden kunnen
wel worden. De kerkelijke recht, aanveend om een
bestuurlijk als zoodanig onschadelijk te maken, krijgt
altijd een verdacht karakter; al geef ik gaaf toe, dat
het veraken van verplichtingen, die men op zich ge-
nomen heeft, een slotte censurabel maakt. Hoe ge-
makkelijk kan echter het stofteijk belang hier nood
zakelijk om den langzamen gang van de Gereformeerde
tuchtloosheid prijs te geven!

Indien wij echter geen Kerkelijke Kas willen, zoo
geraken wij naar mijn oordeel bij handhaving van de
bestaande wet op de kerkgenootschappen nimmer tot
zulk een verhouding jegens de Overheid, als het weeten
der kerk voortd. Zoo zouden wij op een andere wet
gevoerd, op een gebied moeren aandringen. Maar
hier staat ik geheel in 't duister. Hoe zal de Overheid de
kerk in haar geestelijk karakter eeren? Vatten wij ar-
tikel 36 der Geloofsbelijdenis in in historichen zin op,
en geven wij er geen verzachtende, moeilijk te
verdedigen interpretatie aan; hielden wij op met het
luidse gerop van „vrije kerke”; eischen wij nog een
scheidung tusschen leeraar en behoort, zoodat die
in de Herv. kerk bestond en nog bestaat, moedigt
weinig aan, om zulk een scheiding, zij het ook in an-
deren vorm, bij ons in te voeren. Wel zie ik niet in
dat het weeten der kerk ook naar eenigzins wordt
gedoed als zij haar goederen door een vereniging
haar behoeften, maar de praktische moeilijkheden kunnen
wel worden. De kerkelijke recht, aanveend om een
bestuurlijk als zoodanig onschadelijk te maken, krijgt
altijd een verdacht karakter; al geef ik gaaf toe, dat
het veraken van verplichtingen, die men op zich ge-
nomen heeft, een slotte censurabel maakt. Hoe ge-
makkelijk kan echter het stofteijk belang hier nood
zakelijk om den langzamen gang van de Gereformeerde
tuchtloosheid prijs te geven!

Indien wij echter geen Kerkelijke Kas willen, zoo
geraken wij naar mijn oordeel bij handhaving van de
bestaande wet op de kerkgenootschappen nimmer tot
zulk een verhouding jegens de Overheid, als het weeten
der kerk voortd. Zoo zouden wij op een andere wet
gevoerd, op een gebied moeren aandringen. Maar
hier staat ik geheel in 't duister. Hoe zal de Overheid de
kerk in haar geestelijk karakter eeren? Vatten wij ar-
tikel 36 der Geloofsbelijdenis in in historichen zin op,
en geven wij er geen verzachtende, moeilijk te
verdedigen interpretatie aan; hielden wij op met het
luidse gerop van „vrije kerke”; eischen wij nog een
scheidung tusschen leeraar en behoort, zoodat die
in de Herv. kerk bestond en nog bestaat, moedigt
weinig aan, om zulk een scheiding, zij het ook in an-
deren vorm, bij ons in te voeren. Wel zie ik niet in
dat het weeten der kerk ook naar eenigzins wordt
gedoed als zij haar goederen door een vereniging
haar behoeften, maar de praktische moeilijkheden kunnen
wel worden. De kerkelijke recht, aanveend om een
bestuurlijk als zoodanig onschadelijk te maken, krijgt
altijd een verdacht karakter; al geef ik gaaf toe, dat
het veraken van verplichtingen, die men op zich ge-
nomen heeft, een slotte censurabel maakt. Hoe ge-
makkelijk kan echter het stofteijk belang hier nood
zakelijk om den langzamen gang van de Gereformeerde
tuchtloosheid prijs te geven!

Indien wij echter geen Kerkelijke Kas willen, zoo
geraken wij naar mijn oordeel bij handhaving van de
bestaande wet op de kerkgenootschappen nimmer tot
zulk een verhouding jegens de Overheid, als het weeten
der kerk voortd. Zoo zouden wij op een andere wet
gevoerd, op een gebied moeren aandringen. Maar
hier staat ik geheel in 't duister. Hoe zal de Overheid de
kerk in haar geestelijk karakter eeren? Vatten wij ar-
tikel 36 der Geloofsbelijdenis in in historichen zin op,
en geven wij er geen verzachtende, moeilijk te
verdedigen interpretatie aan; hielden wij op met het
luidse gerop van „vrije kerke”; eischen wij nog een
scheidung tusschen leeraar en behoort, zoodat die
in de Herv. kerk bestond en nog bestaat, moedigt
weinig aan, om zulk een scheiding, zij het ook in an-
deren vorm, bij ons in te voeren. Wel zie ik niet in
dat het weeten der kerk ook naar eenigzins wordt
gedoed als zij haar goederen door een vereniging
haar behoeften, maar de praktische moeilijkheden kunnen
wel worden. De kerkelijke recht, aanveend om een
bestuurlijk als zoodanig onschadelijk te maken, krijgt
altijd een verdacht karakter; al geef ik gaaf toe, dat
het veraken van verplichtingen, die men op zich ge-
nomen heeft, een slotte censurabel maakt. Hoe ge-
makkelijk kan echter het stofteijk belang hier nood
zakelijk om den langzamen gang van de Gereformeerde
tuchtloosheid prijs te geven!

Indien wij echter geen Kerkelijke Kas willen, zoo
geraken wij naar mijn oordeel bij handhaving van de
bestaande wet op de kerkgenootschappen nimmer tot
zulk een verhouding jegens de Overheid, als het weeten
der kerk voortd. Zoo zouden wij op een andere wet
gevoerd, op een gebied moeren aandringen. Maar
hier staat ik geheel in 't duister. Hoe zal de Overheid de
kerk in haar geestelijk karakter eeren? Vatten wij ar-
tikel 36 der Geloofsbelijdenis in in historichen zin op,
en geven wij er geen verzachtende, moeilijk te
verdedigen interpretatie aan; hielden wij op met het
luidse gerop van „vrije kerke”; eischen wij nog een
scheidung tusschen leeraar en behoort, zoodat die
in de Herv. kerk bestond en nog bestaat, moedigt
weinig aan, om zulk een scheiding, zij het ook in an-
deren vorm, bij ons in te voeren. Wel zie ik niet in
dat het weeten der kerk ook naar eenigzins wordt
gedoed als zij haar goederen door een vereniging
haar behoeften, maar de praktische moeilijkheden kunnen
wel worden. De kerkelijke recht, aanveend om een
bestuurlijk als zoodanig onschadelijk te maken, krijgt
altijd een verdacht karakter; al geef ik gaaf toe, dat
het veraken van verplichtingen, die men op zich ge-
nomen heeft, een slotte censurabel maakt. Hoe ge-
makkelijk kan echter het stofteijk belang hier nood
zakelijk om den langzamen gang van de Gereformeerde
tuchtloosheid prijs te geven!

Indien wij echter geen Kerkelijke Kas willen, zoo
geraken wij naar mijn oordeel bij handhaving van de
bestaande wet op de kerkgenootschappen nimmer tot
zulk een verhouding jegens de Overheid, als het weeten
der kerk voortd. Zoo zouden wij op een andere wet
gevoerd, op een gebied moeren aandringen. Maar
hier staat ik geheel in 't duister. Hoe zal de Overheid de
kerk in haar geestelijk karakter eeren? Vatten wij ar-
tikel 36 der Geloofsbelijdenis in in historichen zin op,
en geven wij er geen verzachtende, moeilijk te
verdedigen interpretatie aan; hielden wij op met het
luidse gerop van „vrije kerke”; eischen wij nog een
scheidung tusschen leeraar en behoort, zoodat die
in de Herv. kerk bestond en nog bestaat, moedigt
weinig aan, om zulk een scheiding, zij het ook in an-
deren vorm, bij ons in te voeren. Wel zie ik niet in
dat het weeten der kerk ook naar eenigzins wordt
gedoed als zij haar goederen door een vereniging
haar behoeften, maar de praktische moeilijkheden kunnen
wel worden. De kerkelijke recht, aanveend om een
bestuurlijk als zoodanig onschadelijk te maken, krijgt
altijd een verdacht karakter; al geef ik gaaf toe, dat
het veraken van verplichtingen, die men op zich ge-
nomen heeft, een slotte censurabel maakt. Hoe ge-
makkelijk kan echter het stofteijk belang hier nood
zakelijk om den langzamen gang van de Gereformeerde
tuchtloosheid prijs te geven!

Indien wij echter geen Kerkelijke Kas willen, zoo
geraken wij naar mijn oordeel bij handhaving van de
bestaande wet op de kerkgenootschappen nimmer tot
zulk een verhouding jegens de Overheid, als het weeten
der kerk voortd. Zoo zouden wij op een andere wet
gevoerd, op een gebied moeren aandringen. Maar
hier staat ik geheel in 't duister. Hoe zal de Overheid de
kerk in haar geestelijk karakter eeren? Vatten wij ar-
tikel 36 der Geloofsbelijdenis in in historichen zin op,
en geven wij er geen verzachtende, moeilijk te
verdedigen interpretatie aan; hielden wij op met het
luidse gerop van „vrije kerke”; eischen wij nog een
scheidung tusschen leeraar en behoort, zoodat die
in de Herv. kerk bestond en nog bestaat, moedigt
weinig aan, om zulk een scheiding, zij het ook in an-
deren vorm, bij ons in te voeren. Wel zie ik niet in
dat het weeten der kerk ook naar eenigzins wordt
gedoed als zij haar goederen door een vereniging
haar behoeften, maar de praktische moeilijkheden kunnen
wel worden. De kerkelijke recht, aanveend om een
bestuurlijk als zoodanig onschadelijk te maken, krijgt
altijd een verdacht karakter; al geef ik gaaf toe, dat
het veraken van verplichtingen, die men op zich ge-
nomen heeft, een slotte censurabel maakt. Hoe ge-
makkelijk kan echter het stofteijk belang hier nood
zakelijk om den langzamen gang van de Gereformeerde
tuchtloosheid prijs te geven!

Indien wij echter geen Kerkelijke Kas willen, zoo
geraken wij naar mijn oordeel bij handhaving van de
bestaande wet op de kerkgenootschappen nimmer tot
zulk een verhouding jegens de Overheid, als het weeten
der kerk voortd. Zoo zouden wij op een andere wet
gevoerd, op een gebied moeren aandringen. Maar
hier staat ik geheel in 't duister. Hoe zal de Overheid de
kerk in haar geestelijk karakter eeren? Vatten wij ar-
tikel 36 der Geloofsbelijdenis in in historichen zin op,
en geven wij er geen verzachtende, moeilijk te
verdedigen interpretatie aan; hielden wij op met het
luidse gerop van „vrije kerke”; eischen wij nog een
scheidung tusschen leeraar en behoort, zoodat die
in de Herv. kerk bestond en nog bestaat, moedigt
weinig aan, om zulk een scheiding, zij het ook in an-
deren vorm, bij ons in te voeren. Wel zie ik niet in
dat het weeten der kerk ook naar eenigzins wordt
gedoed als zij haar goederen door een vereniging
haar behoeften, maar de praktische moeilijkheden kunnen
wel worden. De kerkelijke recht, aanveend om een
bestuurlijk als zoodanig onschadelijk te maken, krijgt
altijd een verdacht karakter; al geef ik gaaf toe, dat
het veraken van verplichtingen, die men op zich ge-
nomen heeft, een slotte censurabel maakt. Hoe ge-
makkelijk kan echter het stofteijk belang hier nood
zakelijk om den langzamen gang van de Gereformeerde
tuchtloosheid prijs te geven!

Indien wij echter geen Kerkelijke Kas willen, zoo
geraken wij naar mijn oordeel bij handhaving van de
bestaande wet op de kerkgenootschappen nimmer tot
zulk een verhouding jegens de Overheid, als het weeten
der kerk voortd. Zoo zouden wij op een andere wet
gevoerd, op een gebied moeren aandringen. Maar
hier staat ik geheel in 't duister. Hoe zal de Overheid de
kerk in haar geestelijk karakter eeren? Vatten wij ar-
tikel 36 der Geloofsbelijdenis in in historichen zin op,
en geven wij er geen verzachtende, moeilijk te
verdedigen interpretatie aan; hielden wij op met het
luidse gerop van „vrije kerke”; eischen wij nog een
scheidung tusschen leeraar en behoort, zoodat die
in de Herv. kerk bestond en nog bestaat, moedigt
weinig aan, om zulk een scheiding, zij het ook in an-
deren vorm, bij ons in te voeren. Wel zie ik niet in
dat het weeten der kerk ook naar eenigzins wordt
gedoed als zij haar goederen door een vereniging
haar behoeften, maar de praktische moeilijkheden kunnen
wel worden. De kerkelijke recht, aanveend om een
bestuurlijk als zoodanig onschadelijk te maken, krijgt
altijd een verdacht karakter; al geef ik gaaf toe, dat
het veraken van verplichtingen, die men op zich ge-
nomen heeft, een slotte censurabel maakt. Hoe ge-
makkelijk kan echter het stofteijk belang hier nood
zakelijk om den langzamen gang van de Gereformeerde
tuchtloosheid prijs te geven!

Officieele berichten uit de Ned. Geref. kerken.

De kerkeraad der Ned. Geref. kerk te Zaam-
slag bericht, met hartelijken dank, ontvangen
te hebben van de kerk te Grijskerke, gecon-
senteerd in de kerk, f. 4.